

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME T ELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Hosszú távú gondolkodás, tervek és stratégiák szerepe - klímaigazságosság

dr. Szamek Gabriella

Konferencia „Klímafinanszírozás és az
igazságosság” címmel

2022. október 5.

Klímaigazságosság – egy kis játékelmélet

- Költséges klímaintézkedések elkerülésére törekvő országok, akik a stabil éghajlatot élvezik
- A jelen generáció, amely a jövő generációk terhére folytatja a kibocsátást
- Stabil klíma egyfajta közjószág?
- Információs aszimmetria problémái

Környezetvédelmi szabályozási problémák

- Időbeliség, megtérülési ráta
- Kormányzati ciklusok
- Tudományos eredmények beépítésének kérdései
- Hosszú távú gondolkodás megjelenítése
- Kiszámíthatóság, stabilitás megjelenítése

- Tervszerűség alapelve

Tervezésről általában

- Távlatos gondolkodás beépítése
- Lépések megtervezése
- Hosszú távú környezetpolitika végrehajtása, érvényesítése
- A környezeti állapotról szerzett reális információ összegyűjtése és elemzése
- A célok kitűzése,
- A kitűzött célok eléréséhez elengedhetetlen eszközök, intézmények, jogi és igazgatási keretek megfogalmazása;
- A cselekvés és a nem cselekvés költségeinek felvázolása
- A visszacsatolás, ellenőrzés, korrekciók

Alaptörvény rendelkezései

- **P) cikk (1) bekezdés** *„A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatsfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. ”*
- **XX. cikk (1) bekezdés** *„Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.”*
- **XXI. cikk (1) bekezdés** *„Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.”*

Tervezés a Kvt.-ben

48/A. § „(1) Az emberi egészség védelme, valamint a természeti erőforrások és értékek megőrzése és fenntartható használata érdekében - e vagy külön jogszabályban foglaltak előírása szerint - a környezettel, annak védelmével, illetve a környezetet veszélyeztető tényezőkkel kapcsolatos általános tervet (**átfogó környezetvédelmi terv**), az egyes környezeti elemekkel, azok védelmével, illetve a környezeti elemeket veszélyeztető egyes tényezőkkel kapcsolatos részletes tervet (**tematikus környezetvédelmi terv**) és egyedi környezeti adottsággal, problémával foglalkozó tervet (**egyedi környezetvédelmi terv**) kell készíteni.

(2) A tervezés során

a) az alacsonyabb területi szintű környezetvédelmi tervet a magasabb területi szintű környezetvédelmi tervekkel,

b) a tematikus és az egyedi környezetvédelmi terveket az adott területi szint átfogó környezetvédelmi tervével

össze kell hangolni.

(3) A környezetvédelmi terv készítőjének az előkészítés során gondoskodnia kell a **terv széleskörű társadalmi egyeztetéséről.**”

Tervezés fontossága az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján

28/2017. (X.25.) ABH

[32] „E sajátos örökségkoncepció folytán, a visszalépés tilalmából következően a P) cikkben foglalt állami kötelezettségeket kiüresítené, ha az állam védelmi kötelezettségét a jövő nemzedékek örökségének állapotára való tekintet nélkül - akár a természeti erőforrások leromlott állapotban való „átadásával” is - teljesíthetné. Az Alaptörvény P) cikkéből tehát a természeti kincsek állapotára vonatkozó, abszolút jellegű, tartalmi zsinórmérték is következik, amely objektív követelményeket támaszt az állam mindenkori tevékenységével szemben. [...] [34] Ezen alapelvi szintű elvárásoknak a jogalkotó csak akkor tud eleget tenni, ha döntéseinek meghozatala során távlatosan, kormányzati ciklusokon átívelően mérlegel. Ahogy az Alkotmánybíróság is rögzítette a Biológiai Sokféleség Egyezményrel kapcsolatosan a 988/E/2000. AB határozatában: „[a]z Egyezményből - és más, e tárgyú nemzetközi kötelezettségeinkből - fakadó jogalkotási feladatok az érintett életviszonyok sajátosságai miatt hosszabb távú és folyamatos kodifikációs és tervező tevékenységet igényelnek.”

3223/2017. (IX.25.) ABH

[28] „Ahhoz, hogy a visszalépés tilalma maradéktalanul érvényesülhessen, éppen ezért elengedhetetlen egy olyan jogalkotói és jogalkalmazói szemléletmód, mely a rövid távú, gyakran gazdasági szempontú megközelítéssel szemben az érintett életviszonyok sajátosságaiból következő hosszabb távú, gyakran kormányzati ciklusokon is átívelő, folyamatos kodifikációs és tervező tevékenységet érvényesíti. A környezetvédelem már elért szintjének, mint egésznek a csökkentésére kizárólag akkor nyílhat az Alaptörvénnyel összeegyeztethető lehetőség a 3068/2013. (III. 14.) AB határozat és a 28/1994. (V. 20.) AB határozat szerint, ha az megfelel az alapvető jogok korlátozásával szemben támasztott szükségességi-arányossági tesztnek.”

13/2018. (IX.4.) ABH

[40] „Az egyes stratégiák a közjogi szervezetszabályozó eszközök körébe tartoznak, ennek megfelelően a kibocsátót kötik, ugyanakkor azonban a közép- és hosszú távú tervezés és kiszámítható jogalkotás olyan szakmai kiindulópontjai is egyben, melyek figyelembe vétele az elővigyázatosság és a megelőzés elveire is tekintettel különösen fontos az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében nevesített, a nemzet közös örökségének körébe tartozó elemek esetében. Ennek megfelelően ezen szakmai tartalmú stratégiák figyelmen kívül hagyása valamely jogszabályváltozás alaptörvény-ellenességének vizsgálata során külön is értékelendő a nemzet közös örökségét érintő, és az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése szerint a jövő nemzedékek számára is megőrzendő szabályozási tárgyak esetében.”

Hazai vonatkozó stratégiák, tervek

- Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia
- I. Éghajlatváltozási Cselekvési Terv
- Nemzeti Energia- és Klímaterv
- Nemzeti Energiastratégia 2030

Zárógondolatok

- Méltányosság megjelenítésére alkalmas eszköz lehet a tervezés
- Problémaként léphet fel
  - Elmaradt tervezés
  - Nem megfelelő tervezés
  - Végrehajtás hiánya

„A méltányosság elve szerint a politika nem abból kell kiinduljon, mi az, ami a jelen nemzedékek számára ma előnyös, hanem abból is, mit jelent majd ez a jövő nemzedékek számára, oly módon, hogy nem terheljük kizárólag és aránytalanul a jövő nemzedékekre a klímaváltozás káros hatásait.”

Urgenda Foundation v. State of the Netherlands

Köszönöm a figyelmet!

